

УДК 621.867

Л.М. Данильченко, канд. техн. наук, доц., Д. Кошланський

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВІДНОВЛЕННЯ ДЕТАЛЕЙ ПЛАСТИЧНИМ ДЕФОРМУВАННЯМ

L.M. Danylchenko, Ph.D., Assoc. Prof., D. Koshlanskiy

FEATURES THE RESTORATION OF PARTS BY PLASTIC DEFORMATION

При гарячому обробленні важливим є інтервал температури оброблення, який залежить від хімічного складу матеріалу. Найвища температура оброблення не повинна викликати випалювання металу, проте занадто низька температура у м'яких металів може викликати наклеп, а у твердих - появу тріщин. Так як при відновленні обробляють не заготовку, а зношену деталь, то важливими є швидкість нагрівання деталі і температура оброблення, щоб уникнути вигоряння вуглецю з поверхні деталі та утворення товстого шару окалини. Після пластичного деформування деталі обробляють термічно згідно технічних умов. При холодному обробленні завжди виникає наклеп.

Відновлення деталей тиском є відносно простим способом, проте зумовлює наявність пристосувань. При цьому метал переміщується на зношені поверхні, що припускає наявність запасу металу. Але окремі деталі (наприклад, в автомобілебудуванні) виготовляються з найменш можливою масою, тому цей метод не завжди можна застосувати. Зношені шліци валу доцільно відновлювати накатуванням роликом. Зношені конусні отвори рульових важелів можна осадити в пристосуванні. Особливим штампом витягують зношені шестерні. Втулки з кольорових металів зі зношеною внутрішньою чи зовнішньою поверхнею обтискають у холодному стані. Отвори сепараторів конічних роликів підшипників зношуються і витягуються. Осадити їх просто за допомогою пристосувань. Підшипник без зовнішньої обойми встановлюють внутрішньою обоймою на палець. Замість зовнішньої обойми ставлять пуансон, на внутрішній поверхні якого розміщено стільки конічних заглиблень, скільки роликів в підшипнику. Рифленням відновлюють зношені шийки під підшипники кочення. Розмір шийки можна збільшити на 0,4 мм, але площа контакту при цьому значно зменшується і довговічність з'єднання буде малою.

Втомна міцність деталей, які працюють при знакозмінних навантаженнях, може при роботі знизитися. Її можна збільшити зміцненням поверхні деталей. Роликом, виготовленим з інструментальної сталі і загартованим до HRC 62 ... 65, накатують поверхню, викликаючи тим напруження стиску, що підвищує втомну міцність деталі.

Зношення, довговічність і надійність з'єднань у великій мірі залежать від шорсткості спряжених поверхонь, у яких накопичується мастило. Оскільки на гладких поверхнях мастило утримується гірше, що збільшує зношення, то шорсткі поверхні мають малу поверхню контакту. Тому особливо в період припрацювання відбувається посилене зношування. Необхідно обробляти поверхні до оптимальної шорсткості, при цьому важливо, щоб шорсткості були певної форми і розмірності.

Якісна поверхня виникає при вібронакатуванні. Від кульки чи алмазного наконечника, що рухається по гвинтовій або коливній траєкторії, виникають певної форми і мікрометричної глибини рівчаки, які утримують мастило. У них збирається пил, продукти зношування тощо, зменшується абразивне зношення. Водночас мікрорельєф поверхні стає більш плавним. Вібронакатування є остаточним обробленням поверхні після точіння, шліфування або хонінгування.